

Bouwhistorisch onderzoek

BOUWHISTORISCHE WAARNEMING

Adres	: Oosterstraat 67
Status	: Gemeentelijk Monument
Periode	: februari, maart 2003
Onderzocht door	: Taco Tel
Auteur	: Taco Tel
Datum	: Groningen, 3 februari 2004, 2e herziene versie

Inleiding

Het pand Oosterstraat 67 wordt ten tijde van dit onderzoek zeer grondig verbouwd waarbij tevens delen van het casco worden verwijderd. Dit biedt de gelegenheid om in het pand nadere bouwhistorische waarnemingen te verrichten zodat de bouwgeschiedenis beter kan worden gereconstrueerd. Deze waarnemingen zijn een vervolg op de bouwhistorische verkenning van 17 april 2001.

Waarnemingen

14 februari 2003

Begane grond

Een opvallend aspect van het pand is de scheefstand van de rechter muur ter plaatse van de begane grond. Op de verdieping is dit veel minder het geval. Doordat alle voorzetwanden etc. zijn verwijderd is de muuropbouw nu beter te zien, bovendien bleek het mogelijk in de drup tussen nr. 65 en 67 te komen. De waarnemingen maken duidelijk dat de rechter zijgevel (noord) van 67 uit drie soorten metselwerk is opgebouwd: op de begane grond heeft dit de afmetingen 27,0-30,0 x 13,0-14,5 x 6,5-7,5 met een tienlagenmaat 88,5 cm. Op grond van dit formaat is een datering in de 15de of de 16de eeuw het meest waarschijnlijk. Bovenin zijn dichtegezette balklaaggaten te zien waaruit blijkt dat de verdiepingsbalklaag oorspronkelijk lager lag. Op dit oudste muurwerk is een strook van 1,2 meter metselwerk aanwezig, afmetingen baksteenwerk 25,5-26,5 x 11,5-12,5 x 5,5 cm, tienlagenmaat 69,5-70,0 cm. Dit formaat doet een datering in de 17de eeuw vermoeden. Hierboven is het metselwerk 19de eeuws en gemetseld in kruisverband. Uit deze gegevens ontstaat het beeld van een laat middeleeuws eenlaags pand dat wellicht in de 17de eeuw is verhoogd. Om onbekende redenen zakte dit muurwerk scheef waardoor de muur sterk hol ging staan. Om verder zakken te voorkomen is het muurwerk door middel van een fors anker aan nr. 65 gekoppeld. Dit opmerkelijke anker bevindt zich in het midden vlak onder de verdiepingsbalklaag. In de 19de eeuw werd het pand nogmaals verhoogd. Het bestaande pand werd hiervoor deels afgebroken. Een groot deel van het muurwerk van de ophoging rechter gevel werd weer afgebroken omdat dit te scheef stond. Kennelijk vond men de scheefstand van het resterende deel geen probleem. Op dit muurwerk werd nieuw metselwerk aangebracht dat uitkargend naar buiten toe werd gemaakt zodanig dat men op de verdieping weer een nagenoeg rechte muur kreeg.

De linker zijgevel (zuid) kent een tweedelige opbouw.¹ Beneden vermoedelijk 17de eeuws metselwerk tot 1,7 meter boven de bestrating van de steeg, daarboven 19de eeuws metselwerk. Opmerkelijk is dat

¹ Zie de bouwhistorische verkenning van 17 april 2002.

dit vermoedelijk 17de eeuwse metselwerk niet dezelfde afmetingen heeft als dat van de rechter zijgevel. Kennelijk is het laat middeleeuwse metselwerk hier bij de eerste ophoging al geheel verwijderd terwijl voor de ophoging in de 19de eeuw een deel van het 17de eeuwse metselwerk is verwijderd.

Vlak achter het voorhuis en gedeeltelijk onder de voorgevel van het achter het pand gelegen pakhuis bevindt zich een waterkelder, gemetseld van gele steentjes.